Sahibi :
ve Sorumlu Müdürü : Türkiye Öğretmenler Sendikası adına : Genel Sekreter Osman K. Akol,
TÖS Yazışleri Müdürlüğü,
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
14/1 Yenişehir — Ankara
Teknik Sekreter Mehmet Koç

TÖS

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI YAYIN ORGANI

YIL : 4 SAYI : 74
Yıllık abone : 6 lira
Fiyatı : 25 kuruş
Dizgi ve baskı Şark Matbaası

15 MART 1971

Komutanların Muhtırası

Çeyrek Yüzyıllık Parlementoculuk İflâs Etti!..

ORDU İDAREYE EL KOYMAYA KARAR VERDİ

Türk Silâhlı Kuvvetleri adına Genelkurmay Başkanı Orgeneral Memduh TAĞMAÇ, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Faruk GÜRLER, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Celâl EYİCİOĞLU ve Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin BATUR «Millî Güvenlik Kurulu Üyeliği» sıfatlarını da kullanarak, Cumhurbaşkanı, Meclis ve Senato Başkanlıklarına Ortak imzalı bir Muhtıra verdiler. «Parlemento ve hükümetin süregelen tutum, görüş ve icraatı ile» sebeb olduğu çıkmazlara bir son vermek üzere, komutanların imzaladığı 12 Mart 1971 günlü Muhtıranın tam metni şudur :

1 — Parlamento ve hükümet süregelen tutum, görüş ve icraatı ile yurdumuzu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve Anayasa'nın öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği ağır bir tehlike içine düşürülmüştür.

2 — Türk milletinin ve sinesinden çıkan Silâhlı Kuvvetleri'nin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin partiler üstü bir anlayışla meclislerimizce değerlendirilerek mevcut anarşik durumu giderecek ve Anayasa'nın öngördüğü reformları Atatürk'çü bir görüşle ele alacak ve inkılâp kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde teşkili zarurî görülmektedir.

3 — Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde Türk Silâhlı Kuvvetleri kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve kollamak görevini yerine getirerek idareyi doğrudan doğruya üzerine almağa kararlıdır.

Bilgilerinize...

Komutanların muhtırası TRT'nin 13.00 haber bülteninde okunduktan sonra Bakanlar Kurulu toplandı ve 3. Demirel Hükümeti çekilmeye karar verdi. Yeni hükümet kuruluncaya kadar işlere Demirel hükümeti bakacak. Cumhurbaşkanı, hükümet kurulması yolundaki çalışmalarına başladı. «Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma ümidini kamuoyunda yitirmiş» olan bu parlamento ile «Anayasanın öngördüğü reformları Atatürk'çü bir görüşle ele alacak ve inkılâp kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümet» in kurulması mümkün görülmüyor. Her an yeni gelişmeler beklenmektedir.

TÖS, Türk Hukuk Kurumu, Devrimci Avukatlar Derneği, Elektrik Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, TMGT, ODTÜ Mezunları Cemiyeti, Teksen, Dev - Genç, Ünas, Maden Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Orman Mühendisleri Odası, Türkiye Orman Yüksek Mühendisleri Odası; 15 Devrimci kuruluş bir araya gelerek durumu görüşmüşler ve aşağıdaki bildiriyi yayınlamışlardır.

Kamuoyuna Bildiri :

«Emperyalizmin egemenliğindeki işbirlikçi iktidarlar tarafından çeyrek yüzyıldır uygulanan gerici parlamentocuklukla yoksul ve geri bırakılmış olan Ülkemiz kesin bir sosyal ve ekonomik bunalımın içine itilerek ancak olağanüstü girişimlerle kurtarılabilecek bir duruma sokulmuştur. Bu bunalımın doğal sonucu olarak işçiler, köylüler ve emeği ile

(Devamı Sayfa 4 de)

Elif Ana ve Oğlu Salman

İşbirlikçi hainlerin devrimcilere karşı giriştiği zulümler devam ediyor. SBF baskını, Hacettepe Öğrenci Yurdu baskını, derken ODTÜ harekatı ve katliamı... Ve devrimci gençlere karşı yürütülen iğrenç ve aşağılık insan avı...

İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi Salman Kaya, banka soyguncusu iddiası ile yakalandı. 6 gün gece gündüzlü işkenceye tabi tutuldu. Böylece emperyalizmin uşakları Anayasayı bir kere daha çiğnedi. Anayasanın 14. maddesi şöyle diyor : «Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz, insan haysiyetiyle bağdaşmıyan ceza konulamaz.»

Oysa yoksul köylü çocuğu, öğretmen adayı devrimci Salman Kaya'ya işkence yapıldı. Salman Kaya Sorgu yargıcına çıkarılırken, gazetecilere ayaklarını uzattı ve «Bunların fotoğrafını çekin, 6 polis devamlı olarak beni dövdüler. Halbuki hiç bir suçum yok.» Böyle diyen Salman Kaya adliye koridorunda gene ayakta duramıyordu, üç polis tarafından sürünerek götürülüyordu. Salman yaşlı, hasta anasına şöyle dedi : «ANAM MÜSTERİH OL... BU KAHPECE BİR OYUN!» Anasının Salman'a cevabı şu oldu : «İnanmam söylenenlere... BU İŞTE BİR İŞ VAR...»

Evet, Elif ana «bu işte bir iş var». Hainlerin yaptıkları yanlarına kâr kalmayacak. Yaptıkları işkencenin hesabı bir gün sorulacak. Ve öldürülen, işkence edilen devrimcilerin kavgası, Türkiye halkının kurtuluş mücadelesi zaferle sonuçlanacak...

İnegöl'de Saldırganlar Tutuklandı

Çeşitli zamanlarda Şubelerimize yapılan taşlı sopalı saldırılar sonunda pekçok arkadaşımız yaralanmış ve lokâllerimiz tahrip edilmişti. İşbirlikçi eli kanlı A.P. iktidarı bunlardan hiç bir zorbayı tutuklatıp koğuşturma açtırmamıştı. Son olarak faşist güruhun İnegöl'de yaptığı saldırı sonunda lokalimizi tahrip eden uşakların 12 tanesi tutuklandı. Çünkü Kemalist Subaylar iktidara «dur» dediler.

ÖĞRETMENLERİN SABRI TAŞTI...

Personel Kanunu ve uygulamalarının yarattığı haksızlıkların hiçbiri giderilmeden, Bakanlar Kurulu Şubat 1971 sonunda, kamu personeline yapılacak yan ödemeleri konuştu. Cumhuriyetten beri her üç yılda bir terfi eden, baremin üst derecesine kadar çıkma olanağı olan ilkokul öğretmenleri, ne eğitim öğeneği, ne mahrumiyet zammı, ne ders ücreti, ne herhangi bir yan ödeme söz konusu edilmeksizin geçiştirildiler. Yeni duruma göre 12. dereceden başlayacak, kadro bulabilirlerse dört yılda bir terfi edecekler. Fakat 90.000'den fazla öğretmenin kadrosu bozuk, eksik, bu haksız durumu uygulamak bile mümkün değil. Aslen ilkokul öğretmeni olup da, ilkokul dışı çeşitli eğitim hizmetlerinde çalıştırılan meslekdaşlarımızın durumları da haksızlıklarla dolu. Bakanlar Kurulu bunların hiçbirini ele almadığı gibi, orta dereceli okullarda çalıştırılan öğretmenlerimize de bir tırpan attı. Ek derslere verilen ücret brüt 10 lira olarak saptandı, fakat dışardan derse gelenlere saat başına 20'şer lira verilecek. Yani öğretmene 10 lira, öğretmen olmayana 20 lira! Bu davranış, haksızlıktan öte, bir hakaret anlamını da kapsamaktadır. Aylardır ödenmeyen ek ders ücretleri de caba!...

MESLEKTAŞLARIMIZIN SABRI TAŞTI

Yürütme Kurulumuz, toplanarak 3.3.1971 günü bütün şubelerimize şu telgrafı gönderdi :

«Uğradığımız maddî haksızlıklar ve saldırılar, başta ilk öğretim olmak üzere, meslektaşlarımızın huzursuzluğunu şiddetlendirmiştir. Yer yer ücretli dersler bırakılmış, ilkokullarda pasif direnme başlamıştır. Genel Merkezce eylem önerileri artmıştır. Derhal toplanarak şubenizin kararını telleyiniz.»

Aynı gün, Genel Başkan Fakir Baykurt, Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz'a bir mektup yazarak, görüşme talep etti. Görüşmede, her başvurusumuzda Maliye Bakanlığının bir türlü, Millî Eğitim Bakanlığının başka türlü cevaplarla örtmeye çalıştığı bu durum ele alınacaktı.

Öte yandan, yurdun orasında burasında öğretmenlere yönelen saldırılar yoğunlaşmış, camilere dinamit atıp suçu öğretmenlere ve devrimcilere yükleyerek «halk» adı altında bir takım sorumsuz kişileri ayaklandırma, kırdırıp döktürme tertipleri de alabildiğine çoğalmıştı. Millî Eğitim Bakanı, yıllar yılı sustuktan sonra ilk kez valiliklere bir genelge yollamış, «sebepleri ne olursa olsun» öğretmenlere yapılan saldırıların önlenmesini istemişti. Maraş olayı üzerine, Millî Güvenlik Kurulunda toplantı halinde bulunanlara çektiğimiz «Yıldırım» telgraftan sonra yayınlanan bu genelge bir yasak savma niteliğinde idi. Hükümete egemen olan zihniyet, güdümlü gerici

(Devamı Sayfa 4 de)

Dört Amerikalı Kaçırıldı

101 Amerikan üslerinin biri olan Başkentteki Mürtet Üssünden 4 Amerikalı Çavuş kaçırıldı. Kaçıranlar Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu THKO adına bir bildiri yayınlayarak 6 milyon liralık fidye istedi.

THKO şimdilik bilinmeyen bir nedenle Amerikalıları fidye ödenmesi için verilen zaman dolmadan serbest bıraktı. Amerikalıların kaçırılması bütün dünyada sempati ile karşılandı ve son günlerin en önemli olayı sayıldı.

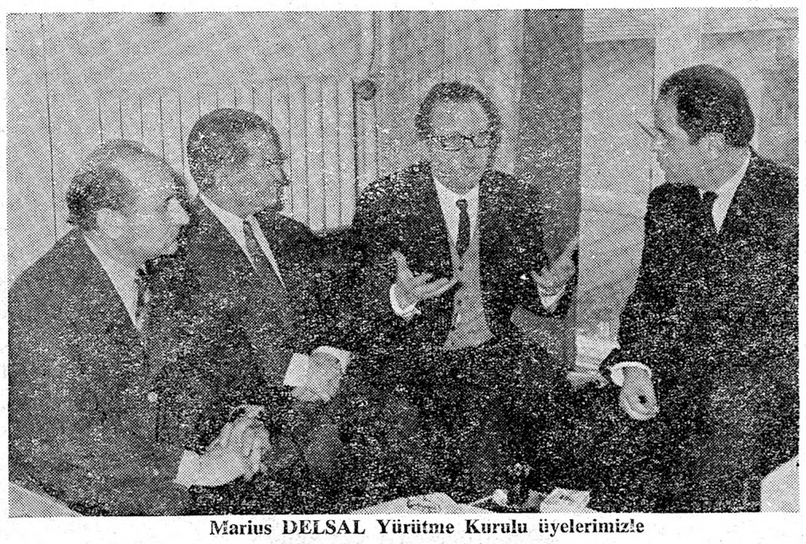

Marius DELSAL Yürütme Kurulu üyelerimizle

FİSE Genel Sekreteri Marius Delsal TÖS'te

Uluslararası Öğretmen Sendikaları Birliği (FİSE) Genel Sekreteri ve Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu (WFTU) Yönetim Kurulu üyesi Marius Delsal, 8 Mart 1971 akşamı Türkiye'ye gelerek sendikamızın konuğu olmuştur. Marius Delsal, bazı sendikal ilişkilerde bulunduktan sonra 10 Mart 1971 sabahı Sudan'ın Başkenti Hartum'da yapılacak bir uluslararası toplantıya başkanlık etmek üzere Ankara'dan ayrılmıştır.

Bugün dünyada, uluslararası nitelikte üç öğretmen kuruluşu vardır. Bunlardan birisi, merkezi Washington'da, sadece kapitalist ülkeler öğretmen kuruluşlarının üye olduğu bir federasyondur. Birisi ise, merkezi Stocholm'da, daha çok dernek niteliğindeki öğretmen kuruluşlarının üye olduğu bir birliktir. FİSE uluslararası nitelikte en güçlü öğretmen kuruluşu, bir öğretmen sendikaları birliğidir. Kapitalist ve sosyalist ülkelerle «üçüncü dünya» dediğimiz kesimden 49 ülkenin öğretmen kuruluşları FİSE'nin üyesidir. Böylece FİSE, 12.000.000 dünya öğretmenini temsil etmektedir. Ayrıca 30 ülkenin öğretmen kuruluşuyla da bağlantı kurmuş durumdadır. Bunların üyelikleri yakındaki çalışmalar sonuçlanınca FİSE, uluslararası plânda güçlü bir meslek örgütü haline gelecektir.

FİSE, kapitalist sömürüye ve burjuva ideolojisine karşı bir kuruluştur. Öğretmen mücadelesini, emekçi sınıflar mücadelesinin yanında görür. Bununla birlikte bir «kitle örgütü» olmanın da bilincindedir. Öğretmenlerin maddi ve sosyal haklarının alınması, artırılması ve korunması yolunda çaba harcar. Dünyada cahilliğin yenilmesi, eğitimin demokratlaştırılması, uluslararası plânda mesleki dayanışmanın geliştirilmesi yolunda etkin çabaları vardır. Bu çabalarını yürütürken, hükümetlerden ve partilerden bağımsız olmayı titizlikle savunur. İlerici yönde olmak koşuluyla üyesi olan kuruluşlar ve öğretmenler arasındaki görüş ayrılıklarını hoşgörüyle karşılar.

Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu WFTU'da üye olan ve yönetim kurulunda her zaman bir üye bulunduran FİSE, dünya işçi örgütlenmesinde de etkindir. Bu niteliğiyle, ulusal ve uluslararası öğretmen sorunlarını Birleşmiş Milletlere götürme ve şikâyet etme hakkı da vardır.

(Devamı Sayfa 4 de)

*
**

Değerli Bir Konuk

FAKİR BAYKURT

FİSE Genel Sekreteri Marius Delsal'ı, TÖS'ün konuğu olarak 8 Mart 971 akşamı Esenboğa'dan aldık ve Ankara'daki programı bittikten sonra, 10 Mart 971 sabahı gene Esenboğa'dan uğurladık. M. Delsal'ın Ankara'da geçirdiği günler, bizim için değerli bir fırsat oldu. Vakti elverseydi kendisini bazı şubelerimize götürmeyi de düşünüyorduk. Daha iyi koşullar içinde bu olanağı bulacağımız ümidindeyiz.

Marius Delsal, öğretmen sendikacılığını, öğretmenlerin maddi, mesleki ve sosyal sorunlarıyla, emekçi sınıflar mücadelesinin dengeli bir sentezi halinde anlayan ve yürüten dinamik bir sendikacıdır. Fransa-

(Devamı Sayfa 4 de)

FİSE Genel Sekreteri Marius DELSAL

BAŞYAZI

Yeni Durumun Gerekleri

FAKİR BAYKURT

Çeyrek yüzyıldır, emperyalizmle işbirliği halinde, toplum ve ülkemizi eskisinden daha yoksul hale getiren ve bir kargaşadan başka eser veremeyen biçimsel demokrasi iflâs etmek üzeredir. Amerikanın koltuğunda, kalkınıyoruz, kalkındık, kalkınacağız derken, Atatürk döneminde başlatılmış ve onun bıraktığı dinamizm ile geliştirilmiş işler ve eserler, birer birer elden gitti, borç boğaza çıktı. Nüfusumuz artarken, ulusal gelir düştükçe düştü. Çeyrek yüzyıl önce, bizden çok daha geri olan uluslar, bugün bağımsız, ileri uluslardır. Bizsek, bütün yeraltı, yerüstü servetleri sömürülen, sınırları içinde 100'den fazla yabancı üs ve tesis bulunan, halkının çoğunluğu cahil bir ülkeyiz. Gerici iktidarlar, para gücüyle demorkasiyi sadece kendi çıkarlarına dönen bir dolap haline getirdiler.

Bu durumun baş sorumluları ve suçları yıllardır hiçbir uyarmayı dinlemediler. Devrim ve gençlik düşmanlığıyla birlikte bir öğretmen düşmanlığı, yeryüzünün herhangi ülkesinde ve tarihin hiçbir döneminde görülmemiş boyutlara uzandı. Öğretmenlerin uzuvları kesildi, başlarına yular takıldı. Basılan kongrelerde yüzlercesi yakılmak istendi.

12 Mart 1971 günü Türk Silâhlı Kuvvetleri, belli makamlara bir muhtıra verince, işlenmiş pek çok toplum suçunun sorumlusu olan hükümet istifa etti. Bu bir sonun sadece başlangıcıdır. İçinde bulunduğumuz günler pek çok gelişmeye gebedir. Ulusun varlığından ve Atatürkçü geleneğinden soyutlanamaz olan Türk Silâhlı Kuvvetleri üzerinde çıkarılacak dedikodu ve yapılacak spekülâsyonlara karşı dikkatki olmak gerekir. Tarihin tekeri asla geri dönmeyecektir. Devrim ve halk düşmanları yere serilecek, Türkiyemiz devrim yolunda hızla ilerleyecektir.

Bunun için öğretmenlerimizin, gündelik saman alevi parlamalara aldanmadan, geleceği geçmişle birlikte düşünerek davanmalarına ve şimdiye kadar olanlardan daha sıkı bir dayanışma içinde bulunmalarına ihtiyaç vardır.

TÖS, ateş çemberlerinden geçip gelmiş bir ulusal örgüttür. İnsanın insana kul olmadığını yeni bir toplum kurulması yolunda onun hizmetlerine büyük ihtiyaç vardır. Bu dönemde TÖS üyeliğinin değeri iyi bilinmeli, yeni üye yazımında bu ölçü dikkatle hatırda tutulmalıdır.

ALAÇAM'DA ILKOKUL

OSMAN SARIKAYA

Yeşil dala el attık, kurudu. Umutlar tutam tutam elimize geldi. Sesimiz kısıldı. Davranacak sıkı duracak canımız galmadı. Kimlere sen bilirsin demedik, boyun bükmedik ki? Sesimiz soluğumuz kesildi gayrı. İhtiyar dedelerden, yaşlı ninelerden utanır olduk. Bebelerin yüzüne bakamıyoz. Gomşulara da yüzümüz galmadı.

Dünyada olup bitenleri radyodan dinleriz. Başkaca habar alıcımız habar vericimiz yok bizim. O da olmasa tüm yollar kapalı kalır bizim köye. Dinine diyanetine karışmam herifcioğlunun. Çok zorlu bir icat yapmış. Olup bitenleri diyiveriyo. Yattığı yer nur göl olsun. Efendi, radyo benim sıkı arkadaşımdır. Ocak başını, Yurdun sesini heç kaçırmam.

Köylülar olanaklarını birleştirerek okula kavuştular diye sık sık habarlar verir, radyolarımız. Biz de bu habarlara uyduk. Gelin gomşular varımızı yoğumuzu döküp okul yapalım dedik...

Alaçamlı Kaba Arif içini çekti. Buğulu gözlerini yanan sobanın kırmızı sacına mıhlandı. İçi sobadan beter kor kor, nefesi borudan beter duman duman, ağladı söyledi. Söyledi ağladı...

Geniş dünyada dar yaşadık bey. Köyümüz gözel gözel olmasına emme fayda görmedikten sonra neye yarar? Azdavay köyümüze 12 saatlik. Yol dersen hak getire. Eğri Hüsetin'in, Kara Mehmet'in, Yamaç Şaban'ın, Kör Veli'nin gelinleri kızak üzerinde can verdi. Gelinlik şalları mezar taşında soldu. Umutla yola düşen insanlarımız ağıtla köye döndü. Yıl geçmez ki bu köyden yolda ölen olmasın. Ökü'zün çektiği kızakla şu gördüğüm yollar uzarda uzar. Sancıyla kıvranan gelinler, dereler iner, yamaçlara tırmanır, tepelere çıkar. Şifa yurduna ulaşmadan yolda can verir.

Elin yabanları aya gider, biz Azdavay'a gidemeyiz. Zalım çaresizlik bükerde büker belimizi.

Ulan dedük, bu işin helbet bir yolu var. Gelin hep birlükte kafa yorup akla vurup bizim çektiklerimizi bebelerimize çektirmiyek... Zozorumuzu yenmenin yolunu yordamını bulalım. Bu yol, akıl yolu, bilim yolu olsun. Duracak zamanımız galmadı. İşlek akıl bilen insanda olur. Bilen insanımız yck şinci. Köyümüze gözel bir okul kuralım, bizim de bilen insanımız olsun. Angara'lara, Istanbıl'lara vede Avrupalara getsin. Sesimiz açılsın gayrı. Kasamonu İli'nin Azdavay İlçesi'nin Alaçam Köyü halkının zorunu, derdini bir bir sayıp döksün büyüklerimize... Biz çok söyledik söylemesine emme, köylünün dilinden annamayoo büyüklerimiz. Okumuşlarımız olursa, onlar gimi konuşur, belkim o zaman annayalaa.

Uyduk bu akıla, Iyükören'in öğretmenine gidip danışduk. Bize biryol göster hoca. Zorumuz bu, bey dedük Sağolsun o da köylük yerdenmiş. Elüstü mektebinde okumuş. Emme heritin oğlu essattan okumuş. Kitabın kenarcığından sor biliye, ortasından sor, şaşmaz biliye. Beygirin sancısına, öküzün tabağına, tavuğun vebasına şaşmaz ilaç buluye. Aşıladığı alma ve armıtlar bu havilede ün saldı. Ömür adam canım. Evin eysini o, yemeğin güzeli o yapıye. Her ana doğurmaz böyle yiğidi. Her okulda okutmaz böyle adamı doğrusu...

Bizim kasabanın tokturu da okumuş, okumuş emme dili bir başka, yaptığı iş daha bir başka. Bizim bildiğimiz hastanın gönlü hoş tutulur. Bu herifte yok. Hastahanaya yatanlara yese de kızıye, yemese de... Hasta ölse de kızıye, ölmese de. Şaştuk vallahi. Hökümet mübarek...

Neyse bey, darılma bize. Seni yormaktan bişey çıkmaz. Sonra tokdurun kulağına gider halımız duman olur. O bizi paralı biliye. Sizin dogunuzunuz eysik deyi. Görgüsüz pis köylüler deyi.

Ah o para, ah o it yemez. Zorumuz asıl senden. Sen elbise olur bey yaparsın, aş olur datlı datlı yenirsin, pavlike olur homur homur çalışaraktan neler yapamazsın, dozar olur yol açar, okul olur adam da hıyar da yetiştirsin. Sağlık ocakları olur tokdurlar çalıştırır, beylerin cebine iner torpil olursun. Emme bize, dağlık yerindeki köylülere gelmezsin. Dinime biz seni mumlu muşambalarda saklamasını biliriz, ete verip yeriz, ata verip bineriz ve de tütüne verip savururuz emme yanımıza yöremize yanaştırmazlar seni...

Ah, it yemez senin için çektiğimiz az değil. Gurbetçilik teze geline genç oğlana senin yüzünden. Şu Çöme ve Ayahnı Havalisinden Zonguldağa, Istanbıla, Alamanyaya giden her haneden kadın var, kız var, oğlan ve adamlar var. Bunlar yurdunu yuvasını keyfinden bırakıp gitmeyi. Elimde olsan beni bileyem işimi emme yoksun nidem. Ulan para, sen çok puştun birisin, sende ar namus, vicdan merhamet görmedim şu dünyada. Söyle bakalım kimleri kimlere kul etmedin, kimlere dil, kimlere yürüyüş belletmedin? Dahası var, kimlere uçkur bağlatıp uçkur çözdürmedin?...

Derdimiz çok, paramız yok, dilimiz sınırlı nedeyim beyim. Öğretmen Irza Bey'e gittik demiştim. Irza Bey, komşular okul isteğiniz beni çok sevindirdi. Elimden geleni geri komam. Sizinle birlik olur çalışırım dedi.

Düştü önümüze, geldik köye. Mühendis gimi köyü bir bir gezdi. Geldi köy odasının önünde durdu. Komşular bu binadan münasibini göremedim, dedi. Bu binayı güzel bir onaralım, pencerelere açıp camlar takalım, sıralar masalar, dolaplar yapalım. Yazdığım şu dilekçeyi Kaymakamlığa verip öğretmen istiyelim. Şimdilik bebelerimiz burada okusunlar. Bir yandan da köyün üst başındaki çamlığın altındaki düzlüğe okul yapılması için devlete başvuralım.

Komşular, bu dileğimizin yerine getirilmesi için bize de iş düşüyor. El ve işbirliği yaparak Millî Eğitimden verilen plana göre okulun temelini kazacağız, taşını, kumunu çekip hazırlıyacağız.

Irza Beyin dediği gimi köy halkı birlik olup bu odayı böyle onardık. Şu sıraları dolapları yaptık. Emme ormancı da başımıza bitti. Zabıt tuttu. Bu işin suçlusu benim, benim üzerime zabıt tut dedimse de ormancıya anlatamadım. Şinci köycek kadın erkek mahkemelik olduk. Yaya yapıldak, yağmur çamur demeden kasabaya gidip geliyoruz. Ey bire benim mübarek hökümetim, sana karşı gelmek haşa, sümme haşa hatimize mi? Senin yapmadın okulumuzu. Alamanya'ya, Istambıl'a, Zonguldağa hatta aya gidenler döndü. A benim hökümetim, a benim canım seni çok bekledik bizim Alaçam Köyüne gelmedin. Tüm bebelerimiz cahil kaldı. Mecbur olduk, biz de bizim ormandan bizim köy odasını okul yapıverdik. Ne olurdu yani bu seferde Alaçam'a gelmesen. Geldi işte. Şinci köycek mahkemedeyiz...

Bey, hökümet Ayahnı ve Çöme havalisine, askerlik, vergi ve de orman için gelir. Bizi askere sektirmeden alır, Vergiyi gene sektirmeden alır, orman içine bizi heç mi heç sektirmez. Bunlara bir diyeceğim yok. Bu ödevlerimize sıkı sıkıya bağlıyız. Atadan dededen ödevimizi yaparaktan geldik, daha da yapacağız.

A benim canım hökümet, okul yapmak, yol yapmak senceğizin görevi değilmi Sen halkının su, sağlık ve iş ihtiyacına heç cevap vermezmisin? Çöme ve Ayahnı senin defterinde yokmu yoksam? Kurban olam bey, şu hökümetimiz defterinin hizmet bölümüne bizim buraları da bir yol düşünüverversin olmazmı? Bizim adımıza sen söyle bunları. Bizim dilden annamayo. Böyük adamların dili de böyük olmalı. Hani bizim de böyük dilimiz yok, cahal kalmışık şuracıkta...

Okul uğruna meşe dalından çığlık, çam ağacından ıslık olduk. Çamurdan çizme giydik ayaklarımıza. Gebe kadınlarımızın karnı yere değe değe taş, kum çakıl taşıdı. Yakınlarımızda taş yok, kum yok, kolay olmuyor şu yamaçlardan dikine dikine kızak kaydırmak. Derelerde kum, yamaçlarda taş avladık. Bir günümüz toplamak iki günümüzü de taşımakla geçti. Öküzü kızağı olmuyanlar da var köyümüzde. Kadınlarımız erkeklerimiz sırtlarında taşıdı. Kocaman okulun taşı kumu az olmuyor. Çok zamanımızı aldı bu iş. Bir yıl boyunca hepimiz çalıştık. Herkes payına düşeni ihh demeden yapıyor, koşarak çalışıyor. Düşlediğimiz pırıl pırıl okulda, Fatolar, Zeynepler, Muradlar Şabanlar günaydın desin. Yanımız yöremiz aydınlık olsun istedik.

Köyümüzde kimi kimsesi olmuyan, çalışamaz durumda bir de Satı kadın var. Ben de bir haneyim, bana da pay düşer. Şu tavuklarımı satıp payımı karşılıyacağım dedi. Öyle de yaptı. Emme tavuklar payına düşen işi karşılamadı. O zavallım kimseden geri galmak istemiyordu. Birgün Satı Kadın köyden kayboldu. Aradan çok günler geçti, Satı kadın dönmedi köye. Ölüsünden dirisinden bir habar almak için sağa sola adamlar çıkardık. Satı Kadının Tosya taraflarında olduğunu öğrendik. Oralarda dilencilik yapıyormuş. İyi kötü biz kendisine bakardık, ne olurdu yani Köyümüzün şerefini bir paralık etmese diye ona çok kızdık. Neden sonra birgün Satı Kadın çıkıp geldi.

Etrafına toplandık, ona darılmağa hazırlanıyorduk ki, o kuşağını çözmeğe başladı. Sulu gözlerini kipiş kipiş ettirerek kusura kalmayın az ise de çoğa sayın ancak bunu topluyabildim okuluma dedi. Bir tomar parayı ortaya attı. Tez olun okulu acele yaptırıverin. Bebelerime emeklerimi helal ediyorum.

İşte böylece okulumuzun temelini kazdık, taşını kumunu topladık. Irza Bey'in yazdığı dilekçeyi Kaymakamlığa verdik. Geldiler, hazırlığımızı gördüler. Beğendik dediler. Aradan üç yıl geçti okulumuzu yaptıramadılar.

Terimizle yoğurduğumuz kumlar dağıldı. Temel kanalları doldu. Bu işin suçlusu ben oldum. Gerçekten de öyle. Bu zavallı köylülerimin başına bu çorabı ben ördüm. Kimseciklere yüzüm galmadı gayrı. El yüzüne bakamayon..

Kafama koydum, Kasabaya gedip Kaymakama, Kastamonu'ay gedip Valiye durumu bir bir anlatacağım. Dilekçemi sunacağım. Genede olmazsa okul yerine varıp kendimi bıcakla delik deşik ederekten öleceğim...

İbrahim Öğretmen Öldü

Sekiz yıllık öğretmendi, öldüğü zaman. Yedi yıl olmuştu Kula da vazifeye başlıyalı, öğretmen İBRAHİM ÇETİNTAŞ. Evlendi bir çocuğu oldu, Düğününü kendisi yaptı. Borca girdi. Bir türlü borcunu ödeyemedi. Baktıki şehirde borçlarını ödeyemiyecek. Köye gidip yazında çalışırsa, öder. ve bir evparası biriktirebilirdi belki. Bu gayeyle köye tayinini istedi. Ve TEFEN köyünden bir öğetmen arkadaşla görev yerlerini değiştirdiler.

Pekçok sevindi öğretmen İbrahim köye gidince. O, yaz bir kaç dönüm tütün yaptı. Çalıştı ve borcunu ödedi. Artık kendine ait bir ev yaptırma zamanı gelmişti. Ne yapıp yapıp bir ev yaptıracaktı Kula'ya.

Çünkü geçen yıl yaptığı tütünden sonra bir ağrı saplanmıştı kalbine. Doktor bulunan bir yerde bulunması icabederdi. Muayeneye gittiği doktor, yakın olmalı. demişti. O, bu sözleri duyunca daha çok çalışıp, biraz daha fazla tütün yaptıktan sonra gelip yerleşecekti şehire. Ama O çalıştıkça hastalıklarının çeşitleri de artmaya başladı. Ciğerleri, böbrekleri, midesi, derken kalbinin çok zayıflaması yatağa düşürdü öğretmen İbrahimi. Belki geçer diye 3-4 ay yattı. Baktıki iyileşemiyecek, İzmir'e devlet hastanesine gitti. Hastanede yattığı müddetçe, pek fazla ilgi ve ihtimam görmediğinden daha da ağırlaştı durumu.

En güzeli evine yavrusunun ve ailesinin yanına dönmekti. Öyle yaptı. Biraz iyileşince hemen okuluna öğrencilerine koştu. Onlardan kaç zamandır ayrıydı. Artık biraz iyi olduğunu zannediyordu. Fakat bir gün kalbinden rahatsızlanarak öğrencilerinin arasına yığıldı kaldı. Doktor gelip muayene etti. Ankara'ya gitmesini söyledi. İbrahimi iki öğretmen arkadaşımız alıp Ankara'ya gütürdüler. Bir gücümüz bi dayanağımız vadı Ankara da. TÖS. Oraya gittiler. Çok pek çok ilgi gösterdiler TÖS'lü öğretmenler. Hemen hastaneye yattı öğretmen İbrahim Çetintaş. Fakat ne yazıkki çok geç kalmıştı. Allahtan ümit kesilmez deyip bir kaç gün tedavi edilecekti. Ne yazıkki dayanamadı İbrahim. Ve 1.3.1971 günü öğleyin geride biricik yavrusunu, hanımını ve bizleri yas içinde bırakıp gitti. Tanrı O'na rahmet kalanlara sabır eylesin.

MEHMET ÖZKAN

İvriz Olaylarının Dökümü

Dündar AYDOĞDU

İvriz denince bir şeyler kabarır içimde, ürperirim. Gözümü orada açtım, yeni yetkinliğimin heyecanları orada bıraktım. Sevemediğim oldu ya, çoğunlukla sevdim Okulu, hattâ bu yıllarda sevgim bir tutkuya dönüşerekten gitgide büyümekte.

Son üç ayda bir dizi olaylar nedeni ile takılıp kaldım İvrizde. 1960 larda başlıyan kıyımların dahada yaygınlaşması nihayet bir patlama noktasına ulaştı. Hacı Küçükkaraca, Ahmet Kara, Mehmet Karaman'dan sonra Mustafa Karataş ve Mehmet Günay bu diziye katıldılar. Öğrenciler bir baktılar iki baktılar olmadı. Öğretmenlerine sahip çıkmaya koyuldular. Hepte gece gündüz çalışan, tüm varlıklarını kendilerine adayan öğretmenleri alınıyordu ellerinden. Kendilerini bilinçlendırmeye çalışan Köyün ve köylünün ne olduğunu, ne olması gerektiğini öğreten öğretmenlerini yitiriyorlardı. Mehmet Karamanı nerden bulacaklardı bir daha.

Döktüler düşündüler, ilgilileri uyarma gereğiyle bazı eylemler kararlaştırdılar. Bir süre derslere girmiyecekler, bi de Ereğli'de gösteri düzenliyeceklerdi. Yaptılar sözlerini. Derslere girmediler, Ereğlide yürüdüler. yıllardır kamu oyu bu tür damranışların içindeydi. Bir farkla ki eylemde olanlar Orta Dereceli okullar değildi.

İlk Öğreymen Okullarının köylerden gelen temiz uysal çocuklara emretme alışkanlığında olan yöneticiler öğrenci eylemleri karşısında paniğe kapıldılar. Bir yandan Ankarayı ararken bir yandan da güvenlik kuvvetlerine baş vuruldu. Okul toplum polisi ve jandarma ile çevrilerek öğrenciler birer birer askeri araçlara doldurulup köylerine postalandı. Gidiş o gidiş Okul tam üç ay kapalı kaldı. Köylüler sokaklara döküldüler Okulu açtırmak için. Okul Müdürünün otosu yakıldı.

18 Ocakta okul açıldığında yüzü aşkın öğrenci disiplin kurulu tarafından cezalandırılmış, 19 öğrencinin okulla ilişkisi kesilirken bir kısmının yatılılık hakkı elinden alınmış, bir çoğu da diğer okullara sürülmüştür.

Binlerce Köy çocuğu içinden seçerek alınan bu üstün yetenekli köylütere yapılan uygulamayı hoşgörüyle karşılamak olanağından yoksunum. Kim ne derse desin, bu güne dek Öğretmen Okullarında yaratılmaya çalışılan rezaletlerin belkide birincisini İvrizli Yöneticiler yarattılar. Kendi güçsüzlüklerine hasetliklerini de katarak yüzlerce ışığı söndürdüler. Konya yoksulunun Niğde yoksulunun elleri yakasında bu yöneticilerin. Yazıklar olsun öğretimin yanındaki eğitim sözcüsünü çözümleyemeyenlere. Gençliğin, tutkusunun, hoşgörünün anlamını yitirenlere.

Kimbilir Ilgın'ın Beykonağında Topal Veysel İp gibi incecik Yasin'i için ne düşünüyor. Topal Veysel doru kısrağı yine eskisi gibi kırbaçlıyabiyior mu ki? Bir ocak çocuğuna bir de Yasin'i katıldığı için gelip geçen bu devrana sövüp duruyor muki? Burada Topal Veysele bir diyeceğim yok. Yasin de gelmiş pek fark etmez onun için belki. Onlar «ızdırabı ızdırapla tedaviye» alışkanlar nede olsa.

Benim söyleyeceklerim İp gibi Yasinlere. Bir ülkede yüce bir değer için kavga ülküleşirse çileler, sıkıntılar mutluluğa dönüşür. Bu değer yolunda alınacak her yara bir onur nişanı olarak taşınmağa değer. Köy çocuğunun bu gün için birinci görevi bilinçlenmek. Köylülüğün öğüncüne ulaşmak ve ne onun sorunlarına eğilmek. Anayasal ve Doğal hakları doğrultusunda yiğitçe ilerliyebilmek.

Varsın İvriz de bir müdür daha palazlansın. Varsın biri gitsin, biri daha gelsin.

Anafartalar Kız Lisesi Edebiyat Öğretmeni

Soruşturma

Konuşan : Aydın DEVRİM

1 — Bu düzende, bu yasalarla millî eğitimin yönetimi size verilse ne yaparsınız.

C — Öncelikle bu ihtimalin en uzak ihtimal olduğunu belirtmek gerek. Egemen sınıfların kendi sınıfsal çıkarlarını sürdürecek bir kuşak yetiştirmeye yönelik bir eğitim millî eğitim olmadığı gibi bu görevin organizatörü olan bakanlığa da - Genel anlamda - millî eğitim bakanlığı denilemez. Kaldıki egemen sınıfların siyasal temsilcilerinin iktidarda olduğu gibi bu dönemde ulusal çıkarlarını - Çoğunluğun çıkarları - savuncusu olan bir anlayışın temsilcisine bilerek sorumluluk ve yetki vermez.

Verselerdi varsayımından hareket ederek düşüncelerimi şöyle özeleyebilirim.

a) Millî Eğitim felsefesini anayasanın uygulanmasını sağlayacak bir kuşuk yetiştirme anlayışına dayardım.

b) Sorunların çözümünde eylemli olarak işbaşında bulunan öğretmenlerin sözcüsü olan en büyük öğretmen kuruluşu TÖS'le ortaklaşa çalışmalar yapardım.

c) Daha ileri bir üretim aşamasına yönelik ve çağdaş anlamdaki bir eğitimin tüm ülke yüzeyinde gerçekleşebilmesi için gerekli çalışmaları yapardım.

2 — Devrim için eğitim ne demektir?

C — Devrim, ileri bir üretim aşamasına geçmektedir. Eğitim bir üst yapı kurumu olarak ekonomik alt yapıya dayalıdır; ancak devrimciler tarafından devrimci kadrolar yetişirmek, devrim ortamını oluşturmak için kullanılabilir. Devrim için eğitim; devrim ile eğitim arasında kurulabilecek olan bu bağıntı anlamındadır. Bu enazından halka ve halk çocuklarına çağdaş ve ulusal değerde bilgilerin kazandırılması ve devrimci tavra dönüştürülmesiyle olur. Örneğin edebiyat derslerinde, bugün değin öğretilen bilgilerin bir çoğu öğrenciyi zorlama bir ezberciliğe sürüklemekte, öğrendiklerinden tutarlı bir dünya görüşü elde etme ve ulusal çıkarları koruma bilincini vermemektedir.

«Destide kadehte doyamam görmeye bari
Ey gevheri şeffaf senin mahzenin olsam

Mısralarıyla alkolikliğe övgü düzen, lüksün ve sefahatın sembolü olan bir ozan edebiyat programının vazgeçilmez konularından biri olurken'

«Kapansın el kapıları bir daha açılmasın
Yokedin insanın insana kulluğunu
Bu davet bizim»

Mısralarıyla sahibi olan ozanın ise bu programa adı bile girmemektedir.

Bilgiler araçlıktan amaçlığa geçirilmemeli. Kızıl denizin tuzluluk derecesini bilemediği için sınıfta kalan öğrenci sokak serserisi olmakta, Ağrı Dağının yüksekliğini ezberleyerek mezun olan bir öğrenci de ileride ulusal çıkarlardan habersiz olarak ikili anlaşmalar yapabilmektedir.

NURAL GÜRAN
Öğretmen
ANKARA

*
**

SORUŞTURMAYA CEVABIM

C) 1 — Eğitim bir üst yapı kurumudur. Alt yapıyı değiştirici eğitim düzeni kurma yolunu plânlar, plânımı uygulama alanına koyarak çalışma yoluna giderim. Altyapıyı değiştirecek eğitim sistemi geniş halk yığınlarının eğitimi ile olanaklıdır. Bu bakımdan yetişkin eğitimini hızlandırırım. Her dereceli okula «iş içinde iş için eğitim» ilkesine uygulama alanına dönerim. Her an köye göre öğretmen ve okul sistemini kurarak çalışma yapma yoluna giderim.

C) 2 — Devrimi, eski üretim biçiminden yeni ve modern bir üretim biçimine geçiş olarak ele alınca, eğitim bu amaca dönük olmalıdır. Yetişen kuşağı pratik hayata hazırlayıcı, üretim süreci içinde yetiştirmelidir. Akademik ve metafizik yöntemler bir yana itilerek, diyalektik yöntemlere göre eğitim yapılmalıdır. Eğitim iktisadî gelişmeyi halk yığınlarının yararına sunmalıdır. Eğitim yoluyla kitleleri politik bilince ulaştırıp, sınıfsal seçimini yaparak kendi iktidarını başa geçirebilmelidir.

C) 3 — Şubemizde bu güne kadar önemli bir sendikal çalışma olanağı bulunamamıştır. Üyelerimizin yurt sorunları karşısındaki tepkilerini devrimci yönde geliştirmek için, kitap kulübümüzden yararlanmaktayız.

TÖS Sivas Şubesi Başkanı
Yunus Yıldırım

BİR İNSAN

Seni bir gün
Çekip aldılar topraktan
Benzedin köksüz bir ağaca
Önce öğrettiler sana uygun adımı
Sonra büyük şehirlerini gösterdiler Avrupa'nın
En muazzam saraylar karşısında bile sen
Evini unutmadın.

Varşova'da kaputun kaldı
Dünkerk'te arka çantan
Düştü bütün fotoğrafların Sivastopal'da
Bir şafak vakti Paris'te bıraktın zavallı yüreğini
Kurşuna dizilenler karşında

Lanet okusunlar sana bırak
İyi bir asker olamadın diye
Ölmesini bildin ya sen arkadaş kurşunuyla
İki çürük patatesi
Ekmek torbanda unutarak!

A. KADİR

Türkiye'nin Konut Sorunu

«T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı» nın «İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı 1968 - 1972» kitabından aldığımız bazı bilgileri gözler önüne serelim :

«... köylük yerlerdeki toplam konut sayısı 3 milyon 430 bindir. Bunun **16.000'i çadır, mağara gibi konutlardır.** Mevcut konutların yüzde 59'u sağlam, yüzde 24'ü onarılabilir, yüzde 17'si çürüktür. Diğer yandan mevcut konutların yüzde 51,4'ü düz çatılı olup kil ve toprakla örtülü, yüzde 48,4'ü beşik ve kırma çatılıdır. Tüm konutların yüzde 48,5'inin pencereleri camlı, yüzde 55,5'inin ise pek az penceresi camlı, diğerleri tahta ve benzeri maddelerle kaplı olan pencereye sahip konutlardır. 200 bin konutun hiç penceresi yoktur. Köy konutlarının pek büyük bir kısmı en basit anlamdaki yıkanacak yerden mahrumdur. 1963 yılında köylerimizin ancak 1227'sinde hamam ve 16,209'unda umumî helâ vardı. Büyük bir çoğunluğunda çamaşır yıkama güçlükle yapılmaktadır.

TÖS GAZETESİ
Yıllık Abone
6 Liradır
Abone olun, Abone bulun

TRT Yarışmalarını Kazanan Arkadaşlarımızı Tanıtıyoruz

Ödül Kazanan Öğretmenler

ŞİİR KİTABI

- **Tahsin Saraç (Büyük Ödül) DİRENME**
  Tahsin Saraç 1930 yılında Muş'da doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Öğretmeniyken bu yakınlarda Balıkesir Eğitim Enstitüsüne sürüldü.
- **Mehmet Aydın (Büyük Ödül) ÖZGÜRLÜĞE AÇILAN ELLER**
  Mehmet Aydın Emirdağ'da doğdu. İstanbul Edebiyat Fakültesini bitirdi. Şimdi Gazi Eğitim Enstitüsünde Edebiyat Öğretmeni.
- **Ayhan Can (Başarı Ödülü) GÜL DEVRİMİ**
  1937 de Görele'de doğdu. Öğretmen Okulunu bitirdi. Şimdi Almanya'da işçi.
- **H. Hüseyin Korkmazgil (Başarı Ödülü) KIZIL KUĞU**
  Korkmazgil 1927 de Güründe doğdu. G.E.E. Resim bölümünü bitirip bir süre Öğretmenlik yaptı. Şimdi Gazetecilik yapıyor.
- **Mehmet Karabulut (Başarı Ödülü) GÜN KAPISI**
  Aslen Muğlalıdır. Şimdi Beşiktaş Kız Lisesinde Felsefe Öğretmeni.

TEK ŞİİR

- **Nurten Çelebioğlu (Başarı Ödülü) GÜN DOĞMAZ**
  1930 da Ünye'de doğdu. Şimdi İstanbul'da İlkokul Öğretmeni.

HİKÂYE

- **Osman Şahin (Büyük Ödül) KIRMIZI YEL**
  1939 doğumlu. Dicle Köy Enstitüsünü ve G.E.E. Beden Eğitimi Bölümünü bitirdi. Şimdi Yb. Sb. olarak askerlik yapıyor.
- **Ümit İlkan Kaftancıoğlu (Büyük Ödül) DÖNEMEÇ**
  1935 doğumlu. Clayuz Köy Enstitüsünü bitirdi. Şimdi İstanbul Radyosunda Prodüktör.
- **M. Başaran (Başarı Ödülü) ELİF DİYE BİR TÜRKÜ**
  1926 doğumlu. Kepirtepe ve Yüksek Köy Enstitüsünü bitirdi. Şimdi İstanbul'da Öğretmen.
- **Fakir Baykurt (Başarı Ödülü) ÜÇ HİKÂYELİK DOSYA**
  1929 Akçaköy - Burdur doğumlu. Gönen Köy Enstitüsü ve Gazi Eğitimin Edebiyat Bölümünü bitirdi. Halen ODTÜ'de görevli ve Genel Başkanımız.

ROMAN

- **Fakir Baykurt (Başarı Ödülü) TIRPAN**

RADYO OYUNLARI

- **Talip Apaydın (Başarı Ödülü) 1 — YAPILAR YAPILIRKEN 2 — OTOBÜS YARIŞI**
  1926'da Beypazarın'da doğdu. Çifteler Köy Enstitüsünü ve Yüksek Köy Enstitüsünü bitirdi.

RESİM

- **Nadide Pamir (Başarı Ödülü) TUTKU**
  Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü Mezunu. Genç Bir Öğretmen.
- **Turan Erol (Başarı Ödülü)**
  Gazi Eğitim Enstitüsünde Resim Öğretmeni.

TOPRAK VE İNSAN İLİŞKİLERİ AÇISINDAN TÜRK KÖYLÜSÜNÜN TOPLUMSAL YAPISI

- **Oya Sencer (Başarı Ödülü) Türkiye'de Bir Tarımsal Bölge Tipolojisi Denemesi ve Kırsal Bölgelerde Değişme ve Gelişme.**
  1942 İstanbul doğumlu. Hacettepe Üniversitesinde görevli.

DENEME

- **Şevket Yücel (Başarı Ödülü) KENDİNİ YENİLEMEK VE EŞEK.**

TELEVİZYON FİLMİ:

- **Erkan Kutluğ (Büyük Ödül)**
- **Kemal Gökaydın (Başarı Ödülü)**
- **Hasan Yücel (Başarı Ödülü)**
- **Hasan Özdemir (Başarı Ödülü)**

UYARI

TRT Ödüllerini kazanan arkadaşlarımızdan eserlerinden örnekler göndermelerini ve kendilerini tanıtmalarını istiyoruz. Bunlar elimize geçtikçe yayınlayacağız.

SARI

Ümit İ. KAFTANCIOĞLU

Gün süzülüyor. İndi inecek Yelatan'dan. Gıdaşır'ların kapısına son bir gün vuruyor. Yalınayak çocuklar toplanmışlar. Karın kalınlığı diz boyu. Garip'in elinde üstü kırağılı arpa ekmeği. Kotanaşır'ın oğlu Ahmet, Deli Ali'nin oğlu, Güldeste'nin kızları, Zaza'ların öksüzler, güneşten gömlek giymek için sıralanmışlar.

Garip arpa ekmeğini yarı etti. Kimseye vermiyor. Çocukların gözü bir ekmekte, bir güneşin yatay ışınlarıyla parlayıp titreşen Yelatan gediğindeki karların üstünde geziyor. Zaza'nın öktülerinden biri uzandı arpa ekmeğini kırdı, ağzına attı. Garip akıllandı. Ekmeği tortopaç ettiyse de, donmuş, buzlaşmış üstü kırağılı ekmek, kırıldı, parçalandı, bir kaç küçük parça, ak ak karların üstüne düştü. Düşenleri çocuklar kapıştı kapıştı ağızlarına attılar. Bir itişme - kakışma oldu olmadı ki bir ayak sesi duyuldu, bir başka parıltı onları yeniden sıraya soktu duvarın önünde. Ganiağa'nın Kör Hüsniye'sielini yakan sacın dolusu buğulu, korlu külü çöplüğe ulaştırıyordu. Göğsündeki dizili altınlar balkıyordu. Adımlarını da çabuklaştırmıştı, eli yanıyordu ısınan sactan.

— Cıuzzzz, sesi duyuldu karla kaplı çöplüğe dökülen külden. Hüsniye kaçtı uzaklatı çöplükten. Kül cızırtıyla karın içine gömülürken hem buğu çıkardı kardan, hem de duman yükseldi. Dumanlar yatışınca karın üstünde bir sarı bişey kaldı. Karın üstünde, sapsarı. Çocuklar unuttular, güneşi, üşüyen ayaklarını, titremeyi... Öyyyle kaldılar. Yerlerine mıhlandılar.

Dumanlar yatışınca Hüsniye sacı aldı, gitti. Bozo çıktı ortaya. Kuyruğu dimdik. Gerindi, ağzını açtı, buz gibi havaya kattığı sımsıcak soluğu belirdi. Kırmızı bir ağız, ak ak ve keskin dişleri belirdi. Sopra çöplüğün yakınında bir yere dimdik oturdu, kuyruğunun üstüne.

Oturuyor Bozo. Çocuklar da kalkıp gitmesini bekliyorlar. Ortadayken gitseler, parçalar. Besili, keskin. Ganiağa'nın köpeği bu. Çocuklara bakıyor o da. Ayaklarının üşüdüğünü yeniden duydular çocuklar. Gün indi-inecek. Kimse gelir alır sonra o sarı şeyi; taş attılar. Aldırmadı Bozo. Bir daha attılar. Bir daha, bir daha... Bozo öyle kaldı.

Bozo kalksa üşüşecekler çöplüğe, ölesiye bir yarış başlıyacak sarı şey için. Altın gibi. Sap sarı. Karın üstünde.

— Kalkmaz o! O ellere kala! Üşüdük, gidelim evlerimize, dedi Garip. «Bunlar evlerine gitsin, ben alırım, nasıl olsa gider bu soyka...» diye düşünüyordu.

— Onun ben eller korum. O ne zaman kalkarsa ben de o zaman giderim, dedi Kotan Aşır'ın oğlu. Çocukların hepsi inatçıydı. Hep düşünceleri, umutları birleşti bu sözde.

«Zaza'nın piçi ile yarışmak zor, beni geçer, köpek kalkarsa» diye içinden geçiren Garip adımını attı. Cennetlerin çepere yanaştı. Aştı çeperi. İndi. Titreye titreye sarı şeye yaklaştı ki,

— Bozo tut, oşooşo oşo tut, diye bağrıştılar duvarın dibindekiler.

Bozo sıçradı, kuyruğunu omuzladı, hırladı ve atladı Garip'in üstüne. Garip kaçtı ama, Çeperin dibinde Bozo tek gömleğini parçaladı, yırttı, bıraktı.

Garip ağlıyarak geri dönmüştü. Sarı şey orda kaldı, alamadı.

Göz yaşları içinde :

— İtin oğulları, babanızı mı çağırdınız? Elin sessiz duran itini niye ürdürdünüz? Ananızın kocasını mı çağırdınız?..

Bu ağır küfürlere aldıran olmadı. Onların birbirine seslenmesi hep böyleydi. Gülüşmeler sürerken Gagaçali otlukların arkadan indi. Eğri boynu, ikiye katlanmış belli gözlerini yalnız bir noktaya çevirmişti. İniş yolu çöplükten geçiyordu.

«Görecek bu Gagaç Ayı» diye içinden geçirdiler, seslendiler, sarı şeye yaklaşmakta olan Gagaç'a :

«Ga - gaç Ali, Ga-gaç-Ali..» diye onu kızdırıp başını yan çevirtip, sarı şeyi görmesini önlemek istediler. Gagaç Ali sarı şeye iyice yaklaştı, çocukların sesleri birleşti :

— GA-GA-ÇA-Lİ-GA-GA-ÇA-Lİ-GA-GA-ÇA-Lİ...»

Gagaç Ali hiç aldırmadı. Yere yaklaşık duran elini bir karış daha indirdi, aldı sarı şeyi. Evirdi, çevirdi, attı cebine, yürüdü.

— Alma onu Gagaç Ali, o bizimdir.
— Koca it, alma.
— Beli kırık alma.
— Boynu eğri alma...

Bir sürü küfür, bir sürü ad takma Gagaç Ali'ye vız geldi. Her küfür de bulduğu şeyin öneminin daha arttığını sanarak doğru evine gitti.

.....

Gün anasının koynuna girdi, Yelatan'dan battı, çocuklar da evlerine. Herle aşını içti Garip yedi kardeşiyle, yattılar, tek yatağın içine doluştular.

— Ana, anaaaa... diyen bir sesle uyandılar. Bacıları Miyese konuşuyordu :

— Ana... Gagaç Ali'nin oğlu, Kel Dursun'un Gülhanım'ına bir sarı bişe vermiş, çıkardı pınar'ın başında, bütün kızlara gösterdi, koklattı, öyle güzel kokuyor, öyle güzel kokuyor, dersin ki yedi dağın çiçeği. İçi ak ak. Dersin ki pamık içi. Dışı da sarı mı sarı. Altın.

— Neydek oğul, neydek. Bize de Tanrı versin, gözü kör değil. Göğ ekinini biçmedik ya, oğlunu öldürmedik ya Tanrı'nın.

Kestirip attı Gülü. Sonra da :

— Boşalt da git bir dönüm daha getir, şu iki kıran içerde içsin ele düştüler, diye ekledi. Miyese boşalttı gitti.

«Onun ben boynu eğri boynuna yaparım» dedi Garip içinden. «Ben alacaktım, nerden de çıktı bu koca Ermeni» diye yorganı başına çekti.

Gülü gürledi :

— Kalkın kırılasıcalar, gün göbeğinize vurdu, kalkın, dam dolusu değneğim var, elime alacağım yok, şu iki kırana saman veremez misiniz?

Kalktılar kardeşler. Herle çorbası vardı gene.

— Tırta kapıya, haşılbacaya, dedi Ferman. İç herleyi hemen acık.

— Ne yiyeceğin babam, sen getir de, ben de yiyem. Ne var? Dokuz ay kış, aha bak aha, el elde baş başta. Bir çuval un vardı o da bitti. Damın deliğinde ölsen bu aç Osmanlı seni aramaz...» dedi anaları.

.....

Köy çalkalandı sarı şeyden. Neydi bu sarı şey? Kel Dursun'un kızı Ulus okulunda da göstermiş bütün köyün karısına, kızına. Çalım satmış. Koynundan çıkarıp, avucunun içinde koklatıp, geri koynuna sokuyormuş.

Gel zaman git zaman Gagaç'ın oğlu Kel Dursun'un kızını aldı. Evlendi, çocukları oldu. O sarı şeyi kimse bilmedi. Gagaç'ın oğlu da, Kel Dursun'un kızı da bilmiyordu. Kokulu sarı bir şey. O sarı bir şey unutuldu, yitti...

.....

Garip'in yaşamında bir dönemeç olmuştu. Cılavuz Köy Enstitüsünde ilk yemeği yiyecekti. Zil çaldı, çıktılar yemekhane yoluna. Adımlar hızlı idi. Koşuyorlardı yemeğe. Bir bölük öğrenci yemeği yemiş çıkıyoruz bile. Bazılarının elinde sarı sarı toplar vardı. Atıp atıp tutuyorlar. kimisi de yiyordu o sarıları. Yerlere de sarı sarı, ak ak birşeyler atıyordu. Garip durdu bir sarı bişeyin yanında. Yemekhaneye sel gibi akıyordu sınıflar. Garip öylece dondu kaldı. Sarı şeye baktı, baktı, sonra eğilip aldı, kokladı.

«Vay Gagaç, vay boynu eğri Ermeni... Ne güzelmiş kokusu...» diye söylenerek aldı sarı şeyi cebine koydu, yemekhaneye yürüdü. Masasını aradı, oturdu. Yemeği dağıttı masa başkanı. Garip'in önüne de sarı bir top koydu. Garip başını eğdi, yemekleri yedi, göz altından da masa arkadaşlarının «Sarı Şeyi» nasıl yediklerini süzdü. Soyulan şeylere, kabuklara ilgiyle baktı, dayanamadı :

— Bunun adı ne? diye sordu.

Arkadaşlarının yarısı gülüştü :

— Hiç mi yemedin, portakal, portakal... dediler.

Rauf Mutluay'ın Dedikleri

TRT Hikâye Büyük Ödülünü kazanan arkadaşımız Ümit İlkan KAFTANCIOĞLU için Sayın Mutluay'ın raporu şöyle:

«Ulgar takma adı ile Dönemeç adındaki uzun hikâyeyi sunan yazar, temasına ve kişilerinin yaşama şartlarına uygun düşen sert ve sağlam bir dil ve anlatımı geliştirmiş. Toplum ve insan çatışmaları ile birlikte yürüyen tabiatın belirlediği yoksulluk savaşını iç içe yürütüyor. Son yıllarda iyice tıkanıp daralan gerçekçi hikâye anlatımına yeni bir ufuk açıyor bu hikâye. Bu eserde yarışmaya katılan öteki gerçekçilerden hayli farklı olan bir başka özellik de var : Bozuk toplum düzeni ile ezici tabiat şartlarının elele sürdürdükleri yoksulluk baskısını, dar köylü çevresinin töresel eziciliği aşamaya yönelen savaşçı bir çaba. Kendine çıkış yolları arayan köylü insanının atılımlarını amaca yönelen bilinçli ve dengeli bir ustalıkla ve canlı bir anlatımla ortaya koyuyor. Köylünün nerelerde çürüdüğünü, nerelerde umut verici yönelmelerin bulunduğunu gereksiz abartmalara ve kayırmalara başvurmadan anlatıyor. Çoktan deneme aşamasını geçmiş, güçlü bir hikâyeci ile karşı karşıyayız.»

Rauf Mutluay'ın Fakir Baykurt'un öyküsü için verdiği rapor :

Büyük ödüle önerdiğim ikinci eser de «Üç Hikâye» adını taşıyan ve «Sürek» remzi ile sunulan eserdi. Bu kitabın içindeki iki hikâyeyi değerli bulmuştum : «Sınırdaki Ölü» ve «Yılan Elinde», Sonradan zarflar açılınca, bu kitabın Fakir Baykurt'a ait olduğu anlaşıldı, Ön raporumda bu kitabı şöyle değerlendirmiştim :

«Sürek takma adı ile yarışmaya katılan yazarın **Sınırdaki Ölü, Yılan Elinde** hikâyeleri son yıllarda gittikçe dar bir alana sıkışan hikâyeciliğimize yeni bir ufuk açıyor. Gerçekçi anlatımın gücünü yeni çevreler ve temaslar üzerinde başarı ile deniyor. Gerçekçi anlatım yolunun kendini durmadan yenileyebilmesi, kapalı çevrelere ve gerçeklere işleyebilmesi, burada görüldüğü gibi, ancak gözlem gücünü aşabilen araştırıcı bir çaba, karmaşık toplum çatışmalarını anlayıp çözebilecek seviyede bilgi, belirlenecek yaşamı anlatmaya yetecek bir dil, yaşamın canlı akışını yansıtmaya uygun düşen bir anlatım tekniğini geliştirebilen bir ustalığı gerektiriyor. Sürek, bütün bu ustalıklara ulaşmış bir yazar olarak görünüyor. Yeni gerçekçilik akımını güçlendirip yenileyebilecek bir aşamayı ortaya koyuyor.»

Rauf Mutluay TIRPAN için şunları yazıyor :

Fakir Baykurt'un TIRPAN'ı (Remzi Kitabevi, 375 sayfa, 15 lira), Anadolunun yaygın kederlerinden birini, kökü şer'i ve örfî gerekçelere dayanan ölçüsüz ve yanlış evlendirmelerin gerçeğini anlatıyor. Köy sorunlarından en önemlisi, kadın haklarını hiçe sayan, bu yolla sağlıklı yuvaların kurulmasını engelleyen aşksız, satın alıcı, baskılı, imam nikâhlı evlenmelerdir şüphesiz. Hemen yüz yıldır romancılarımızın işlediği bu yarayı Baykurt, ülkücü ve yorumcu bir tutumla değerlendiriyor; kendine özgü çoşkulu anlatımıyla bütün boyutlarıyla canlandırıyor. Tırpan'da, bir dönemde bilinçli çabalarla canlanan eğitim hayatımızın bugünkü çaresizliği, birlikte hareket eden karşı güçleri yenebilecek ölçüde direnişlerin yarattığı iyimserlik de var. Türk köyünü konu edinen romanlarımızın en son başarılarından biri sayıldı onun için.

Gelecek Sayı : **SİYASAL İKTİDAR ŞİİRE KARŞI**

Çeşitli ozanların soruşturmaya uğramış, sonunda aklanmış Şiirlerin'den bir demet sunacağız sizlere. Koğuşturmaya uğramış Şiirlerinizi, kısaca kendinizi de tanıtarak bize gönderin.

Hazırlayan: **Mehmet KOÇ**

Va Bunun İzah Tarzı

Fevzi İSTANBULLU

Ardı ardına sözümona gizli (!) tedris yapan bir - iki «nurculuk» mektebi basıldı. Bu yerlerin öğretim yöntemleri, güdülen ana gayeler birkaç kalem kaba çizgiyle geçiştirildi. Boy boy fotoğrafları yansıdı basında : Dizi dizi «nur» talebeleri. Pel pel bakan gözler, yorgun. Dünyadan habersiz, çağlar ötesinden. Katı disiplinin eğdiği köle boyunlar. Ezdiği, çarptığı bedenler. Gerçek bilimle yunma, ışıklanma çağ ve yaşında sarıklı - saçaklı ve de tesbihli. Kilometreler ötesinden, acak ana baba ocağından «neden» koşar gelir, yada «niçin» gönderilir ortaçağ mekteplerine. Bu sorulara eğilinmedi genişliğine. Yanıt aranmadı. Küllendi gitti.

Bir - iki «nurculuk mektebinin» basılması yan baskıdan başı dara düşen bunalan egemen sınıfların ortağı sıyasal iktidara derin soluk aldırdı. Ve hatta birkaç günlüğüne, yurdun en uç köşelerine de dalbudak saldırttığı, bu karanlık yuvalanmalara, karşı tavır da takınıldı. İnanç ve emek sömürücülerinin, siyasal havayı koklıyarak biçim ve ağız değiştirmedeki şampiyonlukları biliniyor gayri. Kemalist çizgiden kaymıyan genç sorumluların yürekli girişimlerini, o gün işine uyduğundan, yüklenmiye kalk, kendine mal et. Yağma yok. Eski çamlar bardak oldu. Sayıları elli binin üstünde beyin tütsüleme ocakları gizlisiz - saklısız güzelim Anadolu'ya nasıl ve hangi melânetliklerle çöreklendirildiği gerçek aydın kesimince, bilinçli işçi - köylüce gün gibi açık. Takke düştü, keller olanca iğrençlikle ortada.

Geri bıraktırılmış uluslarda, dış ve iç egemen sınıflar tutunma, destek kazanma, maşa kullanma ereğiyle dinsel duygulara el atmışlardır. Gözlerini döndüren, perdeliyen vurgun hırsı açgözlüğünde halkın duru inançlarını iğfal etmişlerdir.

Bilime ve çağdaşlaşmıya ters düşen gerici, parababalarına militan yetiştiren yuvalar köylerde tezgâhlanıyor. Ağzı süt kokan, ince söğüt dalı köy çocukları buralara birikiyor öbek. Öyleyse ver yansın köylüye. Vur abalıya. Canı cehenneme! Adam olmaz bizim köylümüz! Cahil, yobaz ve de vahşi! İşin garip yanı, acı yönü halkın yanında görünen kimi bürokrat ta bu denli köylüyü kınıyor, yadırgıyor, horluyor, daha olmadık nitelemelerle kolay suçlama yoluna sapıyor bu temel sorunda.

Diyoruz ki; kurcalıyalım, önyargıyla mühürlemeyelim şıppadak. Kaldı mı Atatürkçü eğitim felsefesinden bir iz, bir ışık. Eğitimde fırsat eşitliği, eğitimde birlik, üretime yöneli eğitim ilkeleri «Rabbena hep bana» ya dönüştü. Yabanın güdümünde sömürgenlerin tefini çalan eğitim politikası. İlköğrenim çağındaki köy çocuğunun yarısı ilk okuma - yazma olanağından yoksundur. Atılmıştır. İsparta örneği uygarlığın eli değmemiş doğaya. Öbür yanda ilkokulun sağladığı» askerde mektup yazabilme» yararının dışına taşmamaktadır. Anayasa «CEP TASASI» nda biliniyor. Oturuyor kurt kuzu görünenler dizdize. Yeniyor, içiliyor bir güzelce. Tez çözüm bekliyen, sızlıyan, biriken bunca sosyo - ekonomik sorunlar... Alt yapının emeği, canıkanı emilmekte insafsızca. Yüzde bir oranında bile giremiyor köy çocuğu, birkaç küçük memura kaynak yatılı okula.

Kasabamız Cide, uyduruk sandıksal demokrasinin kalelerinden. Sursuz, kulesiz, bekçisiz. 10,5 milyon orman köylüsünün kahrı, çilesi simgelenir yüzünde Cideli'nin. Varsa bir avuç toprakla, bire iki yada saman karşılığında yıl on iki ay sürtüşür, didişir durur. İhraç edilir duvarcı, taşçı, boyacı, hizmetçi, bulaşıkçı Zonguldak, İzmir, İstanbullar'a. Apartmanlar yükseltir. Acılı, yanık özlem yüklü türkülerle. Çocukları, öğrencilerimin üçte ikisi yanıtlar türküleri daha bir titrek, ezik, vurgulu. Karadeniz'in aman vermiyen kükreyişine direnerek iki - üç saatlik dağlardan bata çıka gelir, gider sırılsıklam. Öğlenleri dört beş kara zeytini katık yaparsa bir parça ekmeğine bayramıdır.

Açlıktan ağzı kokan bu yavruların beyinlerini durdurma, dondurma, yozlaştırmayı içeren kokuşmuş programı tıkalamakta gerçekten yarış içindeyiz bizde. Kasılıyoruz «ûlema» yetiştirme övüngençliğinde. «Essah öğretmen» liğimizi kanıtlıyoruz özel ticarethaneler açarak. Dayanabildiğince çekecek, yüklenecek ağır sıkıntıları bu yurdun çocukları. Babası, anası gibi sürünmiyecek el kapılarında. Raslantı sonu Ankaralar'a varır, temeldeki keskin çelişkinin bilincine erer, yekinirse vay gele başına. «Rejim, demokrasi düşmanı anarşist!.. serseriler, haytalar!.» nitelikleriyle yaftalanıp soğuk taş odalara tıkılacağını nerden bilir.

Kitap tüccarlarına da para yetiştirecek maddesel olanaklardan yoksun köylümüzün çoğu. Çocuklarına kendininkinden ayrı bir yaşama ortamı hazırlama insancıl düşünüşle yollamaktadır KÖY ENSTİTÜLERİ yerine açtırılan çağ dışı kara ocaklara. Çocuklarına karşı güçlü bir bağın, sevginin sonudur köylünün bu tavrı. Nesnel açıdan değerlendirildiğinde görülür ki, «bir ekmek bir hırkaya» başkaldırıştır. Bunca yıl emeğinin karşılığını bulamama birikiminin su yüzüne «rahat ekmek kapısı» arayış biçiminde çıkışıdır. Son ömründe birkaç «gün görme», çocuğunu ve kendini güvence altına alma haklı istemindendir. Yüzyıllardır baskıda tutulan gücünün bilincine erdirilmediğinden sosyo - ekonomik yapısını bireysel çabayla değiştirme düşünündedir köylümüz. Altta ekonomik neden yatmaktadır. Beyoğlubeyler, tüm güçleriyle Köy Enstitülerine saldırdıkları, salyalarını akıttıkları halde kaynağı kurutmayı başaramamışlardı. Hatta daha bir coşkulu akış başlamıştı. Sert çarpışları sessiz kayalarda yankılanmıyordu. Başlarına toplandı cinler. Vurdular kilit kilit üstüne o ak, o geniş kapılara.

Alt yapı devlet yönetimine ağırlığını koyduğu, Anayasa'nın raftan indirildiği ve devletin en başta gelen görevlerinden 50. madde işletildiğinde 1400 yıl öncesinin yasa, kural ve töreleriyle köylümüzü kıskıvrak tutuklamayı amaçlıyan madrabaz egemen sınıfların sultasına araç ve «ölü yıkama» binalarında, ZORLANSA da bir tek köylü çocuğu görülemiyeceğini söylemek uzağı görme sanılmasın.

BİR ÇATLADIMI...

Mahir ATASEVEN

Bozkıra dikilen çekirdek
Göz ağrımız
Diş ağrısı
Kan - yara - ölüm
Bir çatladımı
Yazdımı bir alınlara büyükçe
Kara kara
«Sömürdü» «sattı»
Diye
Bir gün
Söküldümü sömürü
Bir dikildimi ölüm sehpası
Kurtuluş günü
Bozkıra dikilen çekirdek
Bir çatladımı
Senin benim toprağımızda
Tarlamızda
Çatladımı çekirdek
Yazılacak yazılar.
Sömüren ölecek
Ölecek satanlar.

Macaristan Raporu

Macaristan Öğretmenler Sendikasının çağrısı üzerine TÖS yürütme kurulu üyelerinden beş kişilik bir ekip geçen yaz Budapeşte'ye gitmişti. Bu geziye katılan arkadaşımız Enver Atılgan'ın tutmuş olduğu notlar AKŞAM'da yayınlandı. Bu değerli notların tümünü yayınlama olanağını bulamadığımızdan bir kaç fotoğrafta yetiniyoruz.

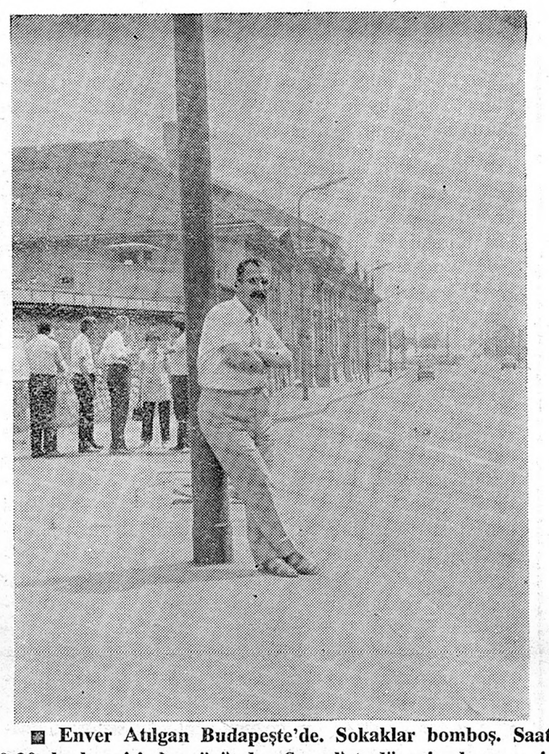

Enver Atılgan Budapeşte'de. Sokaklar bomboş. Saat 10.30 herkes işinde gücünde. Sosyalist düzenin başarısı iş saatinde sokakların görünümüyle kanıtlanıyor.

Arkada görünenler yürütme kurulu üyelerimiz ve yanlarında bayan tercüman.

Faşizm Macar halkına yıllarca zulmetti. İkinci büyük savaşın sonunda Macar işçileri ve yoksul köylüleri faşizmin kanlı saltanatına son verdiler. Bu anıt kaldı yadigâr, faşizmin yenilişini gösteren.

Macaristan'da bütün ilkokulların geniş bahçeleri bu bahçelerde sevimli Macar çocukları için oyun alanları vardır. Bu bahçelerin birinde oynayan sağlıklı Macar çocukları.

Peri Bacaları Ve Bir Olay

Hasan RAMAZANOĞLU

Şubat tatilinde doğduğum yere gittim. Giderken bir otobüs dolusu da öğrencim vardı. Nevşehir, Göreme ve peri bacalarını gezdik, gördük. İnsanların yabancı devlet saldırılarından korunmak için ne denli girdiklerini yerin altına, öğrendik. Sonra da besleyici topraklarla dolu olan çevrenin bitek topraklarını sular, çaylar, ırmaklar ve de nehir örgütleriyle büyük denizlere taşıdığını inceledik; karşı koyma gücü zayıflatılmış topraklarda. Bileği güçlü yiğitler gibi dikilen peri bacaları kalmış ortalıkta.

Döndü öğrenciler Ankara'ya, ben de tekrar Nevşehir'in (Genezin) Özkonak kasabasına. Ertesi günün sabahı çarşıya giderken yazılar gördüm duvarlarda. Birinde «**Üzümün kilosu 50 krş. gübre 115**», birinde: «**Buğday 87 krş. Patronda makarnanın yarım okkası 250 krş.**» yazılmıştı. Bir dükkan duvarına da «**Vurguna Son**» yazmışlar. Yazıların altında «**Dev - Genç**» imzası vardı. Daha başka yerdeki duvarlarda da daha başka yazılar varmış.

Kurban Bayramı günlerinden biriydi. Kasabaya otobüslerle şehirli adamlar ve çocuklar geldi. «Gidin kahvede Ülkü ocağına adam yazıyorlar» diye konuşuyorlardı, yanımdakiler. Bir ara karakoldan ikisini gelip almışlar, sonra karakolun önüne gelenler olmuş sonra da bırakmış karakol o iki kişiyi. Yazıları silmeğe başlamışlar uzaktan. Ben onbeş, yirmi kişiyi yürürken gördüm. Bir garipti kasaba yolunda bu yürüyüş. Piyade teğmendim askerde ve de şimdi öğretmenim; anlayamadım ne yürüyüşü olduğunu, bozuk sıralarda kolları sallayarak, yere vurarak gelenlerden, Geldiler çarşı girişindeki yazıları silmeğe başladılar. Bir kutudaki kara boyayı sürüyorlardı üstüne yazıların. Kurtuluş savaşında kocalarını, nişanlılarını, oğullarını yitiren kadınlar ve de onların torunları, bu yollarda yiğitlerini yürürken hayal eder hayalleriyle bu yolları eskitirdi ki gözlerinde küçüldü yollar, basitleşti, anlam buldurmağa çalıştıkları yaşamları yüzlerinde durgunlaştı.

Hele «Vurguna Son» yazısı karalanıyorken yoksul bazı kasabalı alkış tutturdu... Bir yaşlı yanımda «Ulan ne biçim iş, bizim burda biri, birinin damına daş addımı, o da onunkine atar gavga biter. Pu adamlar Gayseriden, Nemşehrinden geliyorlar, burdakirin anasına söver gibi at oynatıyorlar. Burayı çobansız köy bildiler» dedi. Bir baskası «Karalasınlar, bizim oğlannar gine yazar. Hemin biz bikere o yazıları okuduk, gafamızı da silecekler değil ya» dedi. Öteki ekledi. «Adamın gafasına bi şeyi sokmayagör, hem yazılanların hepisi de yanış değildi ki». Devam etti : «Gayseriden mallarını satallar, hat da hep bizden alsınlar diye kamyonnarınan ta buraya getirirler, dikkanlara dağıtırlar, Nemşehir'lilerde öyle, bu günde akıl satmağa gelmişler, o da uyanmayın galiba». Eve gelirken bir kadın : «Gadanı alayım, biz ekmek bekleriz şalvarına yama bulamuyan herif gitmiş ilin uşağını yazı siliyor lar deyi şakşaklıyormuş» diye konuştu.

Dönerken doğduğum yerden; insanlarında toprakları gibi kişiler ve şehirler tarafından sülük gibi sorulduğunu gördüm; hemde düşüncelerinin bile. Tıpkı Peribacalarına dönmüş güçlü olan yaşıları, kadınları. Bir başlama varki umut verici. Toprakların erozyonu devam ediyor, fakat insanların erozyonuna karşı, karşı koyma güçleri büyüyor yayılıyordu.

Komutanların Muhtırası

(Baştarafı Sayfa 1 de)

geçinen bütün halkımız gün geçtikçe yoksullaşmış, işsizlik ve pahalılık yoksul halkın sırtında dayanılmaz bir yük haline getirilmiştir. Toplumu ve ülkemizi bu hale getirenler her uyarılışlarında, bu uyarmayı yapanlar üzerindeki baskı ve zulümlerini artırmışlar, işçileri, köylüleri ve gençlerimizi kurşunlamışlar, devrimci öğretmenleri boyunlarına yular takarak yerlerde sürüklemişlerdir. Gittikçe yoğunlaşan ekonomik bunalımı gizleyebilmek için halkımızın dini duyguları hayasızca istismar edilmiş, düzenlenen güdümlü saldırılara «halkın geleyanı» süsü verilmek istenmiştir. Bütün bu olumsuz gelişimlerin baş sorumluları ve suçluları parlamentoda mebus pazarları kurarak tutumlarını inatla sürdürmüşler, onyıldır işlemez hale getirdikleri Anayasayı kendi çıkarları ve maaşları için değiştirme pervasızlığına yönelmişlerdir. Böylece yakın tarihin en geri Ulusları büyük bir hızla gelişirken Türkiyemiz geri kalmışlığın bataklığına gömülmüştür.

Biz, bu bildiriye imza koyan devrimci örgütler çeyrek yüzyıllık bir yıkıntının yarı canlı unsurlarıyla ülkemizin sorunlarına çözüm getirileceğine inanmıyoruz. Ülkemizin kurtuluşu, emperyalizmle herhangi bir bağlantısı olmayan Atatürkçü tam bağımsız bir dış politikanın gerçekleştirilmesi, emekçi halkımızın ağırlığı ve etkinliği altında temel reformların yapılması ve insanın insana kul olmadığı yeni bir toplumsal düzenin kurulmasıyla mümkündür.

İlerde yeniden emperyalizmin kucağına düşmemek için, atılacak her devrimci adımda başlıca dayanağımızın emekçi halkımız olduğu hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır. Onun bilinçlenmesi ve örgütlenmesi yolundaki bütün anti - demokratik engeller kaldırılmalı, devrimci gençlik, devrimci meslek örgütlerinin ve devrimci sendikaların varlığı birer güvence olarak kabul edilmelidir. Bu yoldaki bütün devrimci girişimler, halkımızın temel isteklerinin gerçekleştirilmesi için şimdiye kadar verdiğimiz mücadelenin doğal bir uzantısı olarak desteklenecek, korunacak ve sürdürülecektir.»

Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin, 4.1.1961 gün ve 211 sayılı «İç Hizmet Kanunu»ndaki bu konuya ilişkin görev ve yetkisi 35. madde ile şöyle saptanmıştır :

«Silâhlı Kuvvetlerin vazifesi, Türk Yurdunu ve Anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyetini kollamak ve korumaktır.»

Toplum ve ülkemizin içine düstüğü kötü durum karşısında Ordunun davranışı sürpriz sayılmamıştır.

Değerli Bir Konuk

Fakir BAYKURT

(Baştarafı Sayfa 1 de)

daki öğretmenliğinden beş yıl için izinli sayılması, Prag'daki işleriyle uğraşmasına ve sık sık dünya gezileri yapmasına. elvermektedir. Tükenmez bir enerji ile, yüklendiği görevi eksizlik başaran bu meslekdaşımızın ziyareti, bizleri güçlendirmiş ve sevindirmiştir. Bir yıl sonra hükümetinden aldığı izin bitecek ve M. Delsal FİSE genel sekreterliğini bırakacaktır.

Dünya öğretmenlerinin başarılı örgütçüsü ve işçi sınıfının mücadelesine katkıları olan FİSE Genel Sekreteri M. Delsal'ın bugünkü çalışmaları, dünya öğretmenleriyle birlikte, Türkiye öğretmenleri tarafından da her zaman sevgiyle anılacaktır. İki buçuk günlük ziyaretinin sıcak anılarını uzun zaman muhafaza edeceğiz.

Bu ziyaret dolayısıyle TÖS, Bakanlıktan bir refaketçi istemiştir. Özellikle Hasanoğlan Atatürk İlköğretmen Okulu'nun gezilmesi sırasında Bakanlığın bu refakatçiyi vermesini arzu ettik. «Resmî konuk» olmadığı gerekçesiyle Bakanlık bu isteğimizi olumsuz karşıladı. Fakat gerek Ankara ve Hasanoğlandaki meslekdaşlarımız ve gerekse bugün birer öğretmen adayı olan öğrencilerimizin yakın ilgisi, bu boşluğu doldurmuştur.

Bu ilgilerinden dolayı Ankara ve Hasanoğlan'daki meslekdaşlarımıza, öğretmen adayı öğrencilerimize ve M. Delsal'ın ziyareti boyunca çevirmenlik işlerini istekli yapan Siar Yalçın arkadaşımıza TÖS'ün teşekkürlerini sunarım.

Öğretmenlerin

(Baştarafı Sayfa 1 de)

örgütlere göz kırpıp öğretmeni kırdırma zihniyeti idi. Yüzlerce saldırıdan sonra açıkça anlaşılan bu durum, maddî ve sosyal haksızlıklarla birlikte ele alındığında yeni bir eyleme geçmekten başka çare olmadığını gösteriyordu.

Yürütme Kurulu'nun telgrafına karşılık olarak şubelerimizden gelen teller, şubelerimizin iyice yüksek bir tansiyon içinde olduğunun belirtisiydi. Genel Merkezin alacağı kararı uygulamaya hazır olduklarını bildiriyorlardı. Forumlar yapılmış, kararlar alınmıştı. Dört Amerikalının kaçırılması ve ODTÜ nin kapatılması gibi, basın ve yayın organlarını çok meşgul eden haberlerin yanı sıra ikinci, üçüncü plâna düşebilecek bir eylem kararı hazır bekletiliyordu. Bu sefer de Silâhlı Kuvvetlerin muhtırası yayınlandı. Hükümet istifa etti. Ortada bir muhatap kalmadı. Kendi özlük durumlarını toplum ve ülkenin durumundan ayrı düşünmeyen öğretmenlerimiz, bu durumda, biraz daha sabretmekten başka bir çare olmadığını anlamalıdırlar. Çok kötü ve sıkıntılı günler geçirilmiştir. İçinde bulunduğumuz günler de normal günler değildir. Yıllarca Anayasayı çiğneyenler 30'a yakın devrimcinin kanına girenler, Silâhlı Kuvvetlerin süngüsünün ucunu görünce «Anayasaya bağlılık» sözü etmeye başlamışlardır. Bunu yutacak insanlar değiliz elbet. Gelişen olaylar içinde Türkive'nin irfan ordusu olarak görevimizi yapacağız. Bugün en gerekli olan şey, Genel Merkez ve Şubeler dayanışmasını sıkılaştırmaktır.

Marius Delsal TÖS'te

(Baştarafı Sayfa 1 de)

FİSE, 1966 yılında Unesco'nun Dünya Çalışma Örgütü (ILO) ile birlikte hazırladığı «Hükümetlerarası Öğretmen Yasası» çalışmalarında da çok etkin olmuştur.

TÖS, 1967 yılında yaptığı Olağanüstü Genel Kurul toplantısında, FİSE'ya katılma kararı almış, fakat 624 sayılı kanunun 14/k maddesine göre, bizim uluslararası kuruluşlara katılması Bakanlar Kurulu'nun iznine bağlandığından, bu karar uygulanamamıştır. Bakanlar Kurulu, yaptığımız başvurmaya ancak iki yıl sonra cevaplamış ve isteğimizi reddetmiştir. TÖS bu cevabı, «İptal» istemiyle Danıştay'a götürmüştür. Davamız henüz sonuçlanmamıştır. Genel Kurulumuz 1969 toplantısında eski kararını yenileyerek, FİSE'ye katılma konusunda Yürütme Kurulumuzu yetkili kılmıştır. Marius Delsal'ın söylediğine göre FİSE'ye katılma isteği hükümetlerince engellenen tek ulusal kuruluş TÖS'tür.

Bu organik bağlantının kurulamamış olmasına karşın FİSE, TÖS'ün ve Türkiye öğretmenlerinin çalışmalarına ilgisiz değildir. Genel Öğretmen Boykotu ve son saldırılar dolayısıyle bu ilgisini göstermiş ve Genel Sekreter M. Delsal'ın Hartum'a gitmesi söz konusu olunca, yapılan yazışmalar sonunda Türkiye'ye uğrayarak TÖS'ün konuğu olması kararlaştırılmıştır.

Marius Delsal, aslında bir Fransız öğretmenidir. Orta dereceli teknik okullarda Fen dersleri okutmaktadır. Dört yıl önce FİSE Genel Sekreterliğine seçilince, hükümeti tarafından beş yıl izinli sayılmış ve FİSE'nin merkezi olan Prag'da oturmaya başlamıştır. Örgütün temsil sorumluluğu genel sekreterdedir, ayrıca genel başkanı yoktur.

TÖS, FİSE Genel Sekreteri için bir program hazırlamış, kendisini Esenboğa'dan alarak Ankara'ya getirmiş, Genel Merkezde yapılan görüşmelerden başka, Hasanoğlan Atatürk İlköğretmen Okulunu gezdirmiştir. Ankara TÖS'te üyelerimizle bir sohbet toplantısı yapan M. Delsal, Anıt-Kabri ziyaret etmiş, özel deftere : «FİSE» öğretmenlerin ve gençliğin büyük dostu olan seçkin devlet adamının huzurunda saygıyle eğilir. Demokratik ve ulusal bağımsızlık, ülke halkının refaha kavuşmasının vazgeçilmez unsurlarıdır.» sözlerini yazmıştır. Çankaya'daki Atatürk Müzesiyle Eti Müzesini de gören M. Delsal, DİSK Ankara Temsilciliğini, İlksen ve Ünas'ı da ziyaret etmiştir. Çıktıkları ve çalıştıkları okul ne olursa olsun bütün öğretmenlerin bir ulusal örgütte toplanmasına inanan FİSE Genel Sekreteri, İlksen'i ziyareti sırasında, bu konudaki soruları da cevaplandırmıştır. Genel Sekreterin cevaplarına karşı kendi tezlerini yeniden savunan arkadaşlarımıza M. Delsal : «Aslında öğretmenlerin her türlü hakkı, birleşerek ve emekçi sınıflarla dayanışma halinde alınabilir. Federasyon faydalı bir yol değildir. Burjuva iktidarları, federasyon üyesi kuruluşlar her zaman biribirine düşürür ve her birini kolayca yutar. Biz bunun sayısız örneğini biliyoruz.» demiştir.

Türkiye öğretmenlerinin sorunlarını ve verdikleri büyük mücadeleyi kavramış olarak ayrılan FİSE Genel Sekreteri, TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt'un «Türkiye'de Eğitim Çıkmazı ve Öğretmenlerin Savaşı» adlı uzun makalesinin «Teachers of the World (Dünya Öğretmenleri) adlı dergide yayınlanacağını da bildirmiştir.

Kendi Kalemi ile Osman Şahin

TRT Öykü büyük ödülü sahibi

1938 yılında Mersin'in Arslanköy'ünde doğdum. Bu köyü Recep Bilginer'in İsyancılar oyunundan hatırlayacaksınız, işte o köy. Kalabalık bir aileyiz, 13 kardeşiz. Babam çiftçi. Aileden iki kişi okuyabildik. Biri ben biri de Hukuk Fakültesi'nde okuyan kardeşim. İlkokulu köyümde okudum, sonra Dicle Köy Enstitüsü'ne (Diyarbakır) girdim. Siverek'te, Fırat kenarındaki köylerde (Kâzo, Kalemli, Museyb) öğretmenlik yaptım. Daha sonra Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Beden Eğitimi bölümünü bitirdim (1961). Malatya Lisesi'de 6 yıl, 2 yıl da İzmit'te öğretmenlik yaptım. 13 aydır da yedeksubayım.»

Ödül kazanan hikâyenizin konusunu kısaca anlatabilirmisiniz?

«Kırmızı Yel», kendi yaşamımdan, öğretmenlik yılında yaptığım bir gözlemden gelir. O sıralarda toplumsal sorunları bilimsel açıdan değerlendirmeye başladım. «Kırmızı Yel» in kahramanı Resul, savunmasını yaptığım insanların bir temsilcisidir. Öğretmenliğim sırasında çocuğunu kurban eden bir adamı getirmişlerdi, yargıç onu yargılarken ben de tutanak kâtipliği yapmıştım. Ben o zaman adamı haklı buldum. Ekonomik bozuklukların sonucunda bu işler oluyordu. Okuyucu o kahramanlara kızamaz. Ben tamamen iyi, ya da kötü tiplere karşıyım. İnsanoğlunun gerçek durumuna aykırı bir değerlendiriş bu.

Etkisinde kaldığımız yerli ve yabancı yazarlar, ya da kitaplar?

Etkilendiğim yerli yazarlar Sabahattin Ali, Yaşar Kemal, Fakir Baykurt ve Bekir Yıldız'dır. Yabancılardan da Jack London ve Gorki. London'ı beğenme nedenlerimden biri şu. Toros dağlarımızdaki o Alaska hikâyelerinde buluyorum biraz. Bugün en çok Bekir Yıldız'ın etkisindeyim. Amacım bu etkiyi de geçerek, Bekir Yıldız çizgisinde öz anlatıma kavuşmak. Yazı hayatına da Bekir Yıldız'ın ısrarıyla basladım.

«Kırmızı Yel»i iki yıl önce yazmıştım. Fatih 70 tatbikatından yeni dönmüştüm, katılma süresinin dolmasına bir hafta kalmıştı, hemen çoğaltıp gönderdim. Armağan kazanınca sevindim, şaşırdım ve arkasından da büyük bir sorumluluk duydum.

SALDIRILAR

Son on beş gün içinde bütün yurtta işçiler - köylüler, gençler ve TÖS'lü öğretmenler işbirlikçi ve eli kanlı A.P. iktidarının uşaklarınca saldırıya uğradı. Bunları şöyle sıralayabiliriz :

1 — Orta Doğu Teknik Üniversitesi arandı. Çıkan çatışmada 3 kişi öldü.

2 — TİP Yıldızeli İlçe Sekreteri öldürüldü.

3 — İslahiyedeki öğretmenleri ve gençliği savunmaya gelen Gaziantepli devrimci avukatlar saldırıya uğradı.

4 — Kırıkhanda bütün devrimci örgütler ve kişiler saldırıya uğradı. Üç yurttaş faşist köpeklerin eliyle öldürüldü.

5 — Develi'de bir öğretmenin evine ve başka bir öğertmenin de motorsikletine bomba konarak hayatlarına kastedildi.

6 — Konya'da bir öğretmenin evine bomba atıldı.

7 — İnegöl'de bir grup lokâlimizi tahrip etti.

8 — İstanbul'da Ülkü Ocakları bazı ilerici lokâlleri bastılar.

9 — Amasya Lisesinin Hacı Müdürü iki arkadaşımızı linç ettirmek için tertiplere girişti tertip ortaya çıktı.

Ankara Şubesinin Bildirisi

KAMU OYUNA VE DEVRİMCİ ORDUMUZA

Biz Türkiye öğretmenlerinin önemli bir parçası olan Ankara öğretmenleri Atatürkçü komutanların muhtırası ve Demirel hükümetinin istifası üzerine düşüncelerimizi açıklıyoruz.

1 — AP. iktidarı, kendi iktidarını sürdürmek, dayandığı sermaye çevrelerinin çıkarını gözetmek amacı ile kasıtlı olarak sarstığı öğretmen itibarının tekrar sağlanmasını,

2 — Öğretmenlere zulmedenlerin, kıyanların yular taktıran alçakların mutlaka hesap vermelerini,

3 — Devrimci kavgasında, karşı devrimci iktidar tarafından cezalandırılan öğretmenlerin cezalarının kaldırılmasını,

4 — Hukuk ve yasalardan yoksun bulunan kişilerin karar verdiği disiplin komisyonlarının yerine idari mahkemelerin kurulmasını,

5 — Personel ve kadro yasaları ile uğratıldığımız tüm mağduriyetlerin giderilmesini, öğretmenlerin insanca yaşıyabilecek bir düzeye getirilmesini

6 — Milli Eğitimin her kademesinde çöreklendirilmiş karşı devrimci unsurların tasfiyesini istiyor, bu konuların halli için 70.000 öğretmenin örgütü olan T.Ö.S. ile ortaklaşa görüş birliğine varılmasını öneriyoruz.

AYRICA :

Biz Türkiye öğretmenleri olarak, ülkemizin tam bağımsızlığı ve gerçek demokrasi için, Amerikan emperyalizmine, yerli işbirlikçilerine ve tüm gerici faşist güçlere karşı, halkımızın insanca yaşıyacağı ve insanın insan tarafından sömürülmiyeceği bir düzen için mücadele ediyoruz.

Şu anda, Atatürkçülüğe ihanet eden anayasanın emrettiği temel reformları yapmayan, işçi ve köylülerin, Atatürkçü, devrimci öğretmenlerin ve gençlerin halkımızın kurtuluşu için verdiği mücadeleyi kıyımla, zulümle, kurşun ve işkence ile yok etmek isteyen Demirel iktidarı işbasından uzaklaştırılmıştır. Yeni iş başına gelecek iktidarların kemalist doğrultuda, köklü reformlardan ve tam bağımsızlıktan yana olması halinde ve bu doğrultuda yapacağı eylemlerinde yanında olacağız.

Anayasanın emrettiği temel reformları yapmıyan, devrim kanunlarını uygulamıyan ve Atatürkçülüğe ihanet eden bugünkü gerici parlementerizmin ve onun dayandığı sınıfların, halkımızın taleplerini karşılayamıyacağına inanıyoruz. Ve gene inanıyoruz ki... İşçi ve köylülerin ve tüm millici sınıf ve zümrelerin güç birliğini temsil etmiyen iktidarlar Türkiye'nin sorunlarına çözüm getiremezler.